Länsi-Suomen suuralueen kuuden maakunnan (Pirkanmaa, Kanta-Häme, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Satakunta ja Keski-Suomi) yhteinen kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle TEN-T-suuntaviivauudistuksesta 4.5.2021

Pirkanmaan maakuntajohtaja, Suomen pääratyryhmän puheenjohtaja
Esa Halme

Länsi-Suomen suuralueen yleismaininta TEN-T-suuntaviivauudistuksen tarpeellisuudesta

- TEN-T suuntaviivauudistuksessa on kyseessä päivitys, joka on tarpeellinen ja ajankohtainen.
- Voimassa olevan asetuksen hyväksymisen jälkeen (vuonna 2013) monet painopisteet ja tavoitteet ovat muuttuneet, erityisesti ilmasto- ja ympäristötavoitteiden ja niiden mukaisten EU:n yhteisten päätösten osalta.
- Keskiössä ovat nyt EU:n ilmastotavoitteiden saavuttaminen ja kestävien liikennemuotojen edistäminen, päästövähennysten edistäminen, liikenteen digitalisointi, vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön tukeminen jne.
- Suomen tulee tukea komission TEN-T-suuntaviiva-asetusuudistuksen em. yleisiä tavoitteita sekä olemassa olevan TEN-T -verkon loppuun saattamista ja verkon modernisoimista.
- Pohjanmeri-Itämeri (Baltia) -ydinverkkokäytävän laajennus pääradan (Helsingistä Tampereen ja Oulun kautta Tornioon) ja VT4:n (Helsingistä Lahden ja Jyväskylän kautta Ouluun ja edelleen pohjoiseen) osalta on jatkossa otettava Suomessa erityisesti huomioon. Pääradan liikennöinnin ja välityskyvyn osalta Länsi-Suomessa ovat tärkeitä yhteysvälit Jyväskylään, Poriin/Raumalle ja Vaasaan.

Länsi-Suomen suuralue tukee TEN-T-asetusuudistuksen päätavoitteita

TEN-T -asetusuudistuksen päätavoitteet ovat:

- TEN-T -verkon loppuun saattaminen
  - ei muutoksia tavoitevuosiin (2030 ja 2050)
  - ydin- ja kattavaan verkkoon ei ole tarkoitus tehdä olennaisia muutoksia
- Liikenteen tekeminen ympäristöystävällisemmäksi, digitaalisemmaksi ja vastustuskykyisemmäksi (resilient)
- Parantaa kaupunkisolmukohtien roolia ja toimintaa TEN-T -verkossa > pohdinnassa kaupunkisolmuille uusi metodologia
- Vahvistaa infrastruktuurin standardeja ja vaatimuksia
- Vahvistaa ydinverkkokäytävien hallinnointia

Länsi-Suomen suuralue esittää, että Suomen tulee nostaa esitykseensä/vastaukseensa seuraavat asiat

Näitä Suomen tulee ajaa TEN-T:hen:

- Suomen pitkien etäisyyksien vaikutus ja merkitys keskeisille Euroopan markkina-alueille; ohuet liikenne- ja kuljetusvirrat sekä perifeeristen alueiden saavutettavuus verrattuna Etelä- ja Keski-Euroopan etäisyyksiin (koko Suomen saavutettavuuden näkökulma).
- Suomen kannalta tärkeät yhteydet Ruotsiin sekä kolmansiin maihin, ml. Venäjälle.
- Meriliikenteen merkitys Suomen ulkomaankaupalle on erityisen suuri, lisäksi liikenteen tulee toimia ympärivuotisesti. Edellämainituista syistä Suomen TEN-T-verkon satamien välityskykyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota.
- Suomen ja Ruotsin ydinverkkokäytävien laajentuessa tulee ottaa huomioon Merenkurkun yhteys, jolla on iso merkitys Euroopan pohjoisten leveysasteiden sisämarkkinoiden toimivuuteen ja taloudellisuuteen sekä alueelliseen ja sosiaaliseen koheesioon. Ydinverkkokäytävät tulee yhdistää toisiinsa Merenkurkun kohdalta, jolloin Vaasa-Seinäjoki –ratayhteys ja Vaasan satama tulee saattaa osaksi TEN-T-kattavaa verkkoa.
- Lentoasemien, myös maakuntakenttien, merkitys koko Suomen saavutettavuuden näkökulmasta on tärkeää: Tampereen ja Oulun lentoasemien nosto ydinverkon lentoasemiksi.
- 7 MAL-seudun kaupunkisolmukohtien lisäksi otettava huomioon väestökriteerit täyttämättömät, mutta elinkeinoelämän ja kansainvälisen toiminnan kannalta sekä kestävän liikkumisen kannalta (SUMP) merkittävät kaupunkisolmupisteet pääradalla ja sen liityntäyhteyksillä. Ydinverkolla sijaitsevien MAL-kaupunkien Tampereen, Jyväskylän ja Oulun lisäksi myös ydinverkolla sijaitseva Seinäjoki ja Kokkola sekä kattavalla verkolla sijaitsevat Pori/Rauma ja Vaasa nostettava ko. kriteerien mukaisiksi solmupisteiksi. Esitykset lisäävät Suomen merkittävimmän kasvukäytävän potentiaalia maamme kilpailukyvyn edistämisessä.
- Vihreän siirtymän mukaisten toimenpiteiden edistäminen ottaen huomioon em. Suomen erityispiirteet.

Länsi-Suomen suuralueen esille nostamia muutamia erityiskohtia 1/2

- TEN-T -verkkoa toimeenpanevat 9 ydinverkkokäytävää (sekä niiden koordinaattorit ja yhteistyöryhmät) vahvistavat verkon kokonaisvaltaista kehittymistä. Yhteistyö (työsuunnitelmat ja seuranta) edistävät ydinverkkokäytävien osien edistymistä, myös Suomessa. Ydinverkkokäytävien ja koordinaattorien roolin vahvistamista ei pidä vastustaa.
- Suomi on TEN-T suuntaviiva-asetuksen kautta sitoutunut saattamaan ydinverkon (ml. ja erityisesti ydinverkkokäytävät) valmiiksi 2030 mennessä ja kattavan verkon valmiiksi 2050 mennessä. Vaatii toimenpiteitä kansallisessa priorisoinnissa.
- Pitää pystyä katsomaan myös yli vuoden 2050. Esimerkiksi eurooppalaisen raideleveyden investoinnit ja käyttöönottaminen Suomen pääradalla etelässä ja pohjoisessa tulee saattaa mahdolliseksi.

Länsi-Suomen suuralueen esille nostamia muutamia erityiskohtia 2/2

- Vaikka TEN-T-karttoja ei avata, niin tiettyjä tarkennuksia silti tehdään. Muun muassa ydinverkkokäytävien CEF2-liikennerahoitusohjelman yhteydessä voimaan tulevat laajennukset pitää näkyä TEN-T -asetuksen päivityksessä.
- Rahoituksen pitää tukea kehittämistä. Pääpaino on kansallisella rahoituksella, mutta EU-rahoituksella on nyt ja jatkossa merkittävä vipuvaikutus hankkeiden etenemiselle. Tämä tarkoittaa myös EU-koordinaation tarvetta sekä EU:n liikennebudjetin kasvattamistarvetta tulevaisuudessa.
- Sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusmahdollisuuksien maksimaalinen käyttäminen myös Suomessa.

Kiitos asiantuntijalausuntomahdollisuudesta!

Esa Halme
maakuntajohtaja, Suomen päärataryhmän puheenjohtaja
Pirkanmaa
040 500 3531, esa.halme@pirkanmaa.fi

Asko Peltola
maakuntajohtaja
Etelä-Pohjanmaa

Asko Aro-Heinilä
maakuntajohtaja
Satakunta

Pekka Hokkanen
vs. maakuntajohtaja
Keski-Suomi

Kaj Suomela
maakuntajohtaja
Pohjanmaa

Anna-Mari Ahonen
maakuntajohtaja
Kanta-Häme